

Selské písně a české znělky

Josef Václav Sládek

Tato publikace byla zpracována aplikací eKNIHOVNA.cz. E-knihy zdarma ke stažení na www.eknihovna.cz.

Obsah

Selské písně.	7
Mé orné půdy každý hon.	8
Se skřivánkem vstávám..	9
Rodné brázdy v šíř i v dál	10
Já a moje orná půda.	11
Jak štěp u cesty polem..	12
Drsny jsou mé mravy.	13
Chléb svůj tvrdě dobývám..	14
Hřej, zlaté slunečko.	15
Na trávníku.	16
Ze selských bouří	17
Jsou ty naše kraje.	18
Stav si, stav si, vlaštovičko.	20
Jarní slunko zasvítilo.	21
Chudý byl můj statek.	22
Ukolébavka.	23
Dva dětské popěvky.	24
I.	24
II.	24
Tři rody u nás platí jen.	25
Pište si, jak chcete.	26
Už to žito na souvrati	28
V kolik hodin na luka.	29
Skřivánkovi	30
Velké, širé, rodné lány.	32
Je tichá noc.	33
Můj synku.	34
Polní cestou.	35
Ne, ta moje pole.	36
Hnědá brázda.	37
Za krále a vlast	38
Ať velcí toho světa.	40
Píseň vystěhovalcův.	41
Dost práce již.	43
Je sečten dnů mých řad.	44
Já nemazlím se s přírodou.	45
Z osudu rukou.	46
Věky jdou a mizí	47

Ba nejsem pán.48
Co tělem, duší49
V lůno tvoje, sirá země.50
Ať nebe už se kalí51
Cos táhle šumí52
Mezi svými53
Písně smuteční55
K pohřbu panny.56
Malému dítěti58
Jiná píseň dítěti60
Mladé matce.61
Mládenci63
Hospodáři65
Starci67
Bože, věčný správce všeho.68
Ubírám se z toho světa.69
Píseň o městě nebeském..70
České znělky.73
I.74
II.75
III.76
IV.77
V.78
VI.79
VII.80
VIII.81
IX.82
X.83
XI.84
XII.85
XIII.86
XIV.87

Selské písně

Mé orné půdy každý hon

Mé orné půdy každý hon
mi patří zem jak dubu,
a držím se jí jako on
vzdor psotám, časů zubu.

Věkovitými kořeny
a pevně každým svazem,
a mé jsou i ty kameny,
pro něž se shýbám na zem.

Ji nevezme, dokud jsem živ,
mi nikdo z tvrdých dlaní;
mne topor musí sklátit dřív –
a ještě padnu na ni!

Se skřivánkem vstávám

Se skřivánkem vstávám,
s ním též chodím spat,
v poli naslouchávám
při pluhu mu rád.

Naslouchám, jak zpívá,
když si stírám pot,
mně tak volno bývá
všechněch od klopot.

Zadívám se chvíli
v modrou oblohu –
jak mne ten zpěv sílí,
řící nemohu!

Zamyslím se, maní
je mi k úsměvu,
a sám při orání
dám se do zpěvu. –

Rodné brázdy v šíř i v dál

Rodné brázdy v šíř i v dál,
co mi vás jen pán Bůh přál,
co se já vás naoséval,
naoral!

Až té trávy nesetě
na mém hrobě rozkvete,
čí pak vy, mé rodné brázdy,
budete?

Kdo tu bude u vás stát,
kdo vás bude míti rád,
kdo k vám přijde, rodné brázdy,
zaorat?

Rodné brázdy v šíř i v dál,
rád bych potom z hrobu vstal
říct mu, aby jako já vás
miloval!

Já a moje orná půda

Já a moje orná půda,
my jsme jedna hlína,
bohatá anebo chudá:
nemůže být jiná!

Já a moje orná pole
– chraň nás dobré nebe! –
za přítele máme dole
na zemi jen sebe.

Já a moje orné lány
svazek máme tuhý,
když z nás jeden udupaný,
pomůže mu druhý.

Já a moje orná země
jsme jako dlaň k dlani,
dokud ona vlídna ke mně
a já dobrý na ni.

Jak štěp u cesty polem

Jak štěp u cesty polem

je ruka sedláková;

tam trhá, kdo jde kolem,

a štěp zas rodí znova.

A naše tuhé šíje

jsou jako kleče pluhu;

čím hloub v zem přitlačí je,

tím víc to setbě k duhu.

A srdce, plná síly,

jak hluboká jsou studna;

krev od věků z ní pili,

a po dnes nejsou u dna!

Drсны jsou mé mravy

Drсны jsou mé mravy,
drsná je má dlaň,
drsný vlas mi s hlavy
v drsnou padá skrář.

Drсны chléb i šaty,
drsný je můj pot,
drsné došky chaty
drsný chrání rod.

Drsná na vše strany
řeč má je i smích
a na drsné rány
pláč můj drsně tich.

Chléb svůj tvrdě dobývám

Chléb svůj tvrdě dobývám,
na jiné se nedívám
kde můj děd a otec bydlel,
přebývám.

Ať je mračno, nebo čas,
nějak bylo, bude zas;
orám, seju, - někde přece
vzejde klas.

Nežaluju osudu,
spoléhám svou na hrudu;
tvrda je - a já s ní také
přebudu.

Hřej, zlaté slunečko

Hřej, zlaté slunečko,
v hory, doly,
ať se potí sedlák
i ti voli!

Hřej, zlaté slunečko,
plno záře,
ať je pánům volno
na kočáře.

Hřej, zlaté slunečko,
na obilí,
aby rostlo pánům
na chléb bílý.

Chceš-li, zasviť také
na zemáky,
ať jsou hodně velké
pro sedláky.

Na trávníku

Na trávníku v neděli
je to okřání! –
slípky se tam popelí,
psi se prohání.

Na trávníku přemilo
je to v neděli,
jen kdyby tak nebylo
zejtra pondělí.

Na trávníku sedlák má
tak své myšlenky,
kdyby mu jen nepadaly
na tvář housenky.

Na trávníku okřeje
sedlák ubohý,
kdyby ho jen netahaly
děti za nohy.

Na trávníku okřeje,
když se vyčásí, –
kdyby ho jen netahali
páni za vlasy!

Ze selských bouří

Hořel ve vsi statek,
už hořela ves –
kdyby kdos byl v zmatek
nenamát' se kdes.

Střechu srazil hákem,
děti vynes' sám,
div před naším zrakem
nezabil ho trám.

Když byl konec všemu,
nechtěl dát se znát –
modlíme se k němu:
byl to anděl snad!

Až jsme ho chtíc, nechtíc
k řeči ponoukli:
Byl to jakýs šlechtic. –
My ho utloukli.

Jsou ty naše kraje

Jsou ty naše kraje
jiné dnes, než byly;
nežli ze knih zná je
měšťák bohumilý.

Vymizely dudy,
vymizely táčky,
vymizely bludy,
dávne povídačky.

Vymizely zpěvy,
krby loučí zlaty,
vymizely děvy
u nich s kolovraty.

Mědlice a stoupy,
babky, poctivice,
chytrák „Honza hloupý“ –
dnes jich není více!

Fěrtoch, dlouhé šosy,
šněrovačky s květy,
šátky na pokosy,
kožich dlouholetý,

Pentle vyšívané,
holoubky, čes vlasu,
truhly malované,
všechno to šlo k ďasu.

V našem kraji blahém
jsou dnes časy jiny,
všechno se to šmahem
dalo na mašiny.

Setí, žetí, mletí,
šátky, látky, příze,

všechno to jen letí
kams do cizí sklíže!

Tak to všechno mizí
jídlem, bydlem, krojem,
i ten sedlák v cizí
ruce už je strojem!

Jen tak někde váznou
starých časů stopy:
kapsu stále prázdnou,
dětí celé kopy.

Jen tu starou bídu
máme beze škody,
selka jde s ní k židu,
sedlák do hospody.

Tam invalid chudý
udělá mu svátek –
čert mu rozbil dudy,
hrá na kolovrátek.

Stav si, stav si, vlaštovičko

Stav si, stav si, vlaštovičko,
hnízdο pod mým krovem,
stavívala's pod doškami,
stav na domku novém.

Cos ty tady nelítala,
máme u nás změnu;
otec dal mi chatku novou
a s ní mladou ženu.

Stav si hnízdο, vlaštovičko,
u našeho zdiva, –
moje mladá, hezká žínka
na tebe se dívá.

Jarní slunko zasvítilo

Jarní slunko zasvítilo,
mile hřeje vzduch,
na dvoře si na sluníčku
spravuju svůj pluh.

V lípě zpívá sedmihlásek,
mlkne, slouchá zas:
z chaloupky mu odpovídá
milozvukný hlas.

Veselo si zpíváš, ptáčku,
dnes však noty dbej, -
moje mladá žínka zpívá
ještě veselej'!

Chudý byl můj statek

Chudý byl můj statek v stráni,
chudé bylo tvoje věno,
přinesla's nám požehnání,
moje ženo!

Sotva ráno slunce svitne,
sotva ptáče probuzeno,
vstaneš, jako ptáček vzlítne,
moje ženo!

Jen se na mne pousmíváš,
a když k pluhu zapřaženo,
od prahu se ještě díváš,
moje ženo!

Když je ruka prací zhnětlá,
čelo chmurou zataženo,
ty jsi jako paprsk světla,
moje ženo!

A když světa rámě tvrdé
proti nám je namířeno,
čelo tvé jak mé jest hrdé,
moje ženo!

Ve světě co chce ať značí
bohatství a sláva, jméno,
my jsme šťastni, to nám stačí,
ty má ženo!

Ukolébavka

Spi, synáčku, spi,
zavři očka svy,
já tě budu kolébati,
košilku ti spravovati,
spi, synáčku, spi!

Spi, synáčku, spi,
hezky se ti sni, –
já se budu na tě dívat,
ptáčkové ti budou zpívat
v naší jabloni.

Až ty budeš spát,
půjdu oběd hřát,
tatínek se vrátí z pole,
pochová tě, mé pachole,
a ty budeš rád.

Spi, synáčku, spi,
zavři očka svy; –
abys mohl měkce spáti,
matka musí práce dbáti –
spi, synáčku, spi!

Dva dětské popěvky

I.

V červáncích už den se tratí,
půjdeme spát, půjdeme spát,
hle, už hvězdy nebe zlatí.

Nebudeme spát sami,
andílkové budou s námi,
každý s pěti hvězdičkami.

U postýlky budou stát,
v snech si budou s námi hrát,
o ráji nám povídati.

II.

Zasviť nám, slunečko zlaté,
zasviť nám a hřej,
už té zimě morovaté
konec udělej!

Byla dlouhá, vzdorovitá,
nechce se jí pryč,
za nůsek a šůsek chytá
první petrklíč.

Sviť, slunečko, v širém kraji
petrklíčům všem,
ať jí dvěře otvírají
až v tureckou zem!

Tři rody u nás platí jen

Tři rody u nás platí jen,
to otec, syn a děd;
to náš je celý rodokmen:
kořen a strom a květ.

A naše paměť nejde dál,
ni naděj' v příští čas,
než aby, děd co zachoval,
syn synovi dal zas.

Co bylo, může říci nám
jen u hřbitova věž;
děd zapomenut leží tam,
nás zapomenou též.

Jen někde mhavé zvěsti hles
nám slovo řekne víc:
jak prapraděd náš trpěl kdes,
jak šťasten byl, to nic.

Tak ořem, sejem, hyneme,
však pýchy dalecí
přec starší jsme a budeme
než rody knížecí!

Pište si, jak chcete

Pište si, jak chcete,
ty své noviny:
sedlák je své půdě
přítel jediný.

Kažte si, co chcete,
všechno je to lež;
každý od sedláka
něco chce, – vy též!

Vy jste cizí jemu,
on je cizí vám,
všecko, co dnes jeho,
on si dobyl sám!

Sedlák vaši volnost
chápat neumí,
on si se svou hrudou
nejlíp rozumí.

Jeho volnost práce,
zdraví je, a klid,
nechce nic než z vlastní
půdy volně žít.

Byli spolu věky
věrný druha druh
a nepřál jim nikdy
nikdo, nežli Bůh!

A přestáli spolu
každou pohromu –
věří sobě, Bohu
a víc nikomu!

Už to žito na souvrati

Už to žito na souvrati

vlní se a v slunci zlatí;

vlň se, vlň se, žítko, zlatě,

čekali jsme dlouho na tě.

V podzim bylo hodně setí,

v zimě zbylo málo k mletí,

děti valem dorůstají,

páni také nečekají.

Už se žito k zemi kloní,

na mých lukách seno voní;

ticho, ticho, moje koně,

pojedu si brzo pro ně.

V kolik hodin na luka

V kolik hodin na luka?

Až skřivánek vzlítne.

V kolik hodin k večeři?

Až hvězdička svitne.

Než vyletěl skřivánek,

slyšel už mou kosu;

hvězd již bylo na tisíc,

my stírali rosu.

Rosu, rosu na trávě,

rosu na svém čele –

pospi sobě, skřivánku,

zejtra o mžik déle!

Skřivánkovi

Malý, hezký tvore –
jak tě zváti mám,
z osení jak letíš
k nebes výšinám?

Užaslé tě stíhá
ucho mé i zrak,
jsi-li živá píseň,
nebo jsi-li pták.

Své jak dolů deštíš
zpěvu perličky –
ba, že mám též duši,
ptáčku maličký!

Jakž by jinak mohlo
být to v nitru tvém! –
tolik toho zpěvu,
tolik plesu v něm.

Dívám se a slouchám,
jinak nemůž' být:
ty těch našich polí
duše jsi a cit.

Hnědý jako ony,
síly jejich část,
vzhůru, vzhůru, vzhůru
letíš z těžkých brázd.

Co v nich kvete, plesá,
ty to v hrdle máš,
a vše, co je tíží,
ty to vyzpíváš.

Za tebou se dívá
oráč ve tvou výš', –

tobě nezávidí
zrnko, jež mu sníš!

Ó, jen zpívej, zpívej
z jitra, k červánku,
ptáku našich polí,
ty, náš skřivánku!

Velké, širé, rodné lány

Velké, širé, rodné lány,
jak jste krásny na vše strany,
od souvratě ku souvrati
jak vás dnes to slunko zlatí!

Vlavé žito jako břehy,
květná luka plná něhy,
na úhoru, v žírné kráse,
pokojně se stádo pase.

Nad vámi se nebe klene
jako v květu pole lněné,
nad lesy jen z modrošíra
pára v tichý déšť se sbírá.

A jak slunce vás tak zhřívá
a jak cvrček v klasech zpívá,
v šíř i v dál, vy rodné lány,
budte vy nám požehnány!

Je tichá noc

Je tichá noc a ještě ven
si vyjdu na zápraží;
ať sebe víc jsem unaven,
to ticho mne tak blaží!

Nad polousvětlým dvorem svým
je obloha tak hvězdná,
tak hluboká! – já zahledím
se do jejího bezdna.

Z mé jizby na dvůr padá zář
jak pruha pozlacená;
hle, opřena tam o polštář
spí s děckem moje žena.

Vše mlčí; v sadu šeptají
jen listy hrušně zticha
a dobytek můj ve stáji
tak spokojeně dýchá.

Můj synku

Můj synku, drahý, milený,
s tím vlasem nad len plavým,
tvářičky máš tak ruměny,
tvé tlíko kypí zdravím.

Jak rád tě chovám na klíně
a hledím do tvých očí,
kde blýská to, jak v hlubině
když rybka povyskočí.

Já celý den si na poli,
mé dítě, myslím na ně;
jak tvé se nožky batolí
mi vstříc na drsné dlaně.

Já namyslím se celý den,
jak tobě zas to bude,
až budeš orat unaven
na naší roli chudé.

Leč – co se o to starám již,
ty synáčku můj malý;
ty svému otci nepatříš,
ty napřed patříš králi.

Však od něho-li přijdeš zdrav,
jdi v svého otce stále,
klidný a Bohu, lidem práv
a orej o krok dále!

Polní cestou

Polní cestou, bez příkrovu
nesli jsme ji ke hřbitovu;
vůkol mladé žito vlálo,
skřivan zpíval, slunce plálo
na ty role otevřené,
na ty oči uzamčené.

Z štěpů, jež kol cesty stály,
květy v tvář jí napadaly;
na barvínku kolem čela
zabzučela bludná včela;
my ji nesli, druzí pěli,
od hřbitova zvony zněly.

Ne, ta moje pole

Ne, ta moje pole
nejsou má, - jsou cizí,
já je orám, vláčím,
někdo mi je sklízí.

Něčí jsou mí volí,
něčí je mé setí,
něčí je má chata,
něčí jsou mé děti.

Něčí jsou mé ruce,
každá žíla v těle,
jen má strast a síla,
ty jsou moje celé!

Hnědá brázda

Je velká, pevná, stálá
mé hnědé brázdy tíha;
však byť byla jak skála,
má tvrdá plec ji zdvíhá.

To mlčky, před vším světem,
i k smrti, když je třeba:
tak sobě i svým dětem
z té hroudy hnětu chleba.

Jen Bůh můj na mne shlíží;
já vím, že být to musí:
On sejme kdys mou tíži
a potom oddechne si.

Za krále a vlast

Za krále a vlast
zabili tě kdes –
nevrátíš se již,
synku, v rodnou ves.

Za pravdu či klam,
což pak já to znám –
bitvu vyhráli,
zabili tě tam.

Novou mají zem,
nový slavný čin,
a tak v hrobě spí
zabitý můj syn.

Zdali vzpomenul's
na nás, než jsi pad'?
teď teprv bych řek',
jak jsem tě měl rád.

Kněz náš Te deum
zpíval v onen den
a já zpíval též,
na tě myslil jen.

A v tom, Bůh to ví,
zjev ten nemoh' lhát,
spatřil jsem tě tam
u oltáře stát.

Jak jste stávali,
chlapci k páru pár,
a já těšil se,
až kdys budu stár.

A jak zněl ten zpěv,
v tlupě dětských hlav

viděl jsem, jak stál's
jarý, silný, zdrav!

A mně zjevil se
- Bůh nám krále chraň! -
krvavý ten hrob,
kde jsi padl zaň.

Ať velcí toho světa

Ať velcí toho světa
přes naše šlapou hlavy -
jsou sečtena jich léta
jak dnové polní trávy.

A přijde kosa sečná
na travu, na člověka,
však naše zem je věčná
a naše hrouda čeká.

A dočkala se všeho,
co šlapalo ji kdysi,
a s prachem klína svého
prach násilníků smísí.

A rody jdou a mizí
a nové přejdou s časy,
a naše ruka sklízí
z jich prachu těžké klasy.

Píseň vystěhovalců

Nevolí, bídou hnán
opouštím rodný lán –
ó budte vlídni ke mně!
a neviňte mne z nevděku,
já snes', co možno člověku; –
ó s Bohem buď, má země!

Snad můj jen byl to blud,
tažného ptáka pud
snad jen se ozval ve mně –
ať tak neb tak, již táhnu v dál,
má touha větší než můj žal,
ó odpusť mi, má země!

Již opouštím svůj práh
a tisknu ve slzách
vám, druzi, ruku němě;
teď z dálky bílá vížka v let
za vlakem kyne na posled,
ó s Bohem buď, má země!

Jest volný volných ráj
prý tam ten cizí kraj,
kde moře duní temně –
až budu tam, ó snad bych rád
se přišel k tobě vyplakat,
ó moje rodná země!

Leč tam za vlnami
Bůh též je nad námi,
nás řídě přetajemně:
ať k volnosti, ať v porobu,
nezapomním tě do hrobu,
ty, moje rodná země!

Dost práce již

Dost práce již, já chci mít klid
a složit svoje břímě,
zem sklizena, chci připravit
se jako ona k zimě.

V mém sadu listí uvadlo,
štěp smuten v zem se chýlí,
mně na skrář sněhu napadlo,
chci oddechnout si chvíli,

než na věky odejdu spat
tam ke kostelní věži,
kde otec, děd, mých dítek řad
a moje žena leží.

Pojď, synu můj, tvůj statek jest,
já dávám ti ho celý –
to byla vždycky naše čest,
co v rodu jsme ho měli.

Bůh žehnej v každé hodině
tvým stájím, pole, luka,
ať spokojeně na klíně
si mohu chovat vnuka.

Ať na dvoře tam z chalupy
se mohu dívat klidný
na stohy tvé a na kupy;
- a ty buď na mne vlídný!

Je sečten dnů mých řad

Je sečten dnů mých řad

a čas je odsud jít;

v mé chalupě je chlad,

v mých polích cizí lid.

Již chodím jako v snách,

já neznám už svou zem;

z mé ženy už je prach

a já tu ještě jsem.

Můj syn šel za ní tam,

vše prázdno v domě tom,

já zůstal v světě sám

jak opuštěný strom.

A tam, kde ona spí,

mi vykopete hrob,

však hloub' než někdy jí,

hloub' o několik stop.

Ať po letech spím tich,

když hrobník přijde naň,

ať nikdy kostí mých

se netkne cizí dlaň.

Ten v statku kdos je dál

už nebude chtít znát

a nikdo nesvázal

by pak je v bílý šat.

Já nemazlím se s přírodou

Já nemazlím se s přírodou,
spíš někdy se svým skotem –
co dala mi, vše vyrval jsem
jí pracným, těžkým potem.

Mně není matkou příznivou
ni kráskou velkolepou;
mně zjara voní od mrvy
a v podzim voní řepou.

Leč rád si někdy utrhnu
též květ, – tak nejspíš' v máji,
když moje luka žluťákem
tak zlatě prokvétají.

Neb ze stébel, jda po mezi,
utrhnu svlačec, lechu
a zadívám se, zamyslím,
– jak jsme tak rovni dechu.

Z osudu rukou

Z osudu rukou vzal jsem svůj los,
jak zrno, jež hodil na brázdu kdos.

Jak obilné stéblo, jež vyrostе v klas
a k zemi se chýlí, když dospěl mu čas.

Vzklíčí a roste, dá zrno a dost;
jak ono na zemi jsem jenom host.

Tak všichni jsme z lidí, vládce i rob;
a mne život těší a neděsí hrob.

V zem, jež ho vydala, schýlí se klas;
– kdes v boží zahradě vyrostu zas.

Věky jdou a mizí

Věky jdou a mizí,
nepřehledný tém, -
mrav a řády cizí
proměňují zem.

Věky jdou a míjí,
změnily i nás,
ale našich šíjí
nedotknul se čas.

Tvrdy jsou a vzdorny;
spíš ve skále hloh,
povrch země korný
povolit by moh'.

Tak stojíme tiše
svoji, každý kloub,
šíjí stále výše
a kořeny hloub'.

Ba nejsem pán

Ba nejsem pán, a vím to též,
jsem z ruky živ a ztuha,
však Bůh to ví, – ten mluví lež,
kdo řekne, že jsem sluha!

Já za jiné se trmácím,
že musím, – zmírám za ně,
leč mzdu svou sám si vyplácím,
též jiným svrchovaně!

Jim za krev, práci ničeho
jsem nevzal v světě celém;
jsem sluha svůj, víc žádného –
a všech jsem živitelem.

Co tělem, duší

Co tělem, duší, statky dal mi Bůh:
On souditi mne bude spravedlivě,
až v Jeho ruce složím žití dluh.

Co z mého těla, statku kdos mi vzal,
ať soused zlý, ať král té země chtivě:
v den soudu vezmu od něho, co bral.

A dost mi zbylo, abych živ byl rád
s poctivou duší o své vlastní skývě;
a žebrák nejde prázden od mých vrat.

V lůno tvoje, sirá země

V lůno tvoje, sirá země,
uložil jsem živné símě,
budiž, matko, vlídná ke mně,
ulehči mi žití břímě.

Pot mi vlhčil horké čelo,
dlaň má byla zkrvavena,
v mysli mé však děcko dlelo,
za ním stála moje žena.

Ve mne byla naděj obou,
já měl v tebe, matko, víru,
nohy mé se chvěly mdlobou,
duše byla plna míru.

Ať nebe už se kalí

Ať nebe už se kalí
a od hor vanou chladu,
ať z luk se mlhy valí,
a vrány táhnou lady,

ať holy v sadu štěpy,
ať žlutý list se honí,
v mé stodole zní cepy,
mně nový chleba voní.

Ať odletěli ptáci
a sněhy větrem fičí,
jsem brzo hotov s prací
a moje ozim klíčí.

Cos táhle šumí

Cos táhle šumí z chvůj,
cos temně z pod hor zvučí:
to jarní větry dují,
to jarní vody hučí.

Cos v povětří se směje,
cos v důl jak zvonky splývá:
to jarní slunko hřeje,
to skřivánek tam zpívá.

Cos polétá a šuká,
jak vzduch je zlatem skvělý:
to ponejprv dnes v luka
si vyletují včely.

Cos bílo v třešni naší,
cos pod krovem je v práci:
to první květy raší,
to vlaštovka se vrací.

A dřív, než větry duly,
než v horách tály sněhy,
dřív než oživily úly,
a vzduch byl plný něhy,

než květ zavoněl luhem,
než pod krov kdo se díval:
já na poli byl s pluhem –
jen skřivánek mi zpíval.

Mezi svými

Mezi svými! – kde kdo přijde,
starý, mladý, velký, malý:
toť by nás ti cizí lidé
z města ani nepoznali!

Ve světnici, v dýmek čoudu,
sedí se to jako v ráji,
hlučný hovor v jednom proudu,
všichni jenom povídají!

Muži zhnědlých, vážných tváří,
hezké ženy u ohniště,
dívkám oči jenom září
a kol dětí tratoliště.

Žena s ženou, kmotra s kmochem
nevědí, co dělat smíchem,
za kamny jen děvče s hochem
nějak zmlkli v koutku tichém.

Starý děd si nacpal znova
s úsměvem už dýmku třetí,
upřímná a věrná slova
všem od srdce k srdci letí.

A ty děti každou chvíli
přitulí se k naší selce,
a když dá jim krajíc bílý,
dál šeptají o Popelce.

Tak to u nás na vesnici,
sníh když zavál v prostřed zimy
od města tu železnici,
a jsme doma, – mezi svými!

Písně smuteční

Památce Julia Zeyera

Byl's velký, a byl zbožný;
šel's k Bohu zpět.
Svět dal Ti proutek hložný,
Ty's dal mu květ.

Ted' on Ti stele kvítí
– je pozdě již.
A co jsi mně byl v žití,
ó, ted' to víš!

Jak zvony rozezňelé
v kraj hlas Tvůj zněl;
já Tvoje srdce celé,
Ty's moje měl.

Já, stokrát Tebe chudší,
víc nemoh' dát.
Ó, ať tvé Tvé květy pučí
tak tisíckrát!

A síla Tvá ať plane
vždy v český lid –
Já dím: „Tvé srdce zdrané,
měj boží klid!“

K pohřbu panny

Jak vítr z čista jasna
když zlomí růže květ,
tak mladá a tak šťastna
již opouštím ten svět.
Ta růže za čas krátký
kvést může znovu zas,
však já nepřijdu zpátky
už nikdy mezi vás.

Mé ruce jsou tak chladné,
mé oči zamčeny,
a na čele mi vadne
můj vínek zelený.
A voní rozmarýna
a zvony smutně zní:
smrt ženich můj a hlína
mé lůžko svatební.

A neplačte mi tady
a jen mne nechte jít,
neb ten můj život mladý
mi nelze navrátit.
A na života pouti
vás čeká žalu víc,
a mne už nezarmoutí
a nepotěší nic.

Já ležím tu takbledá
a tak bych ráda k vám,
však smrt mi jíti nedá
a už mne vede tam,
kde v chladném, tmavém loži
tak dlouho musím spát,
až jednou anděl boží
nás bude k soudu zvát.

Leč jenom nad mým tělem

květ polní bude kvést,
neb se svým Spasitelem
má duše už dnes jest.
A proto nechte lkání,
mne volal boží hlas;
u věčném radování
se jednou sejdem zas.

Malému dítěti

Odešlo jsi, dítě zlaté,
od nás do dále;
kdybychom tě na stokráte
zpátky volali,
nevrátíš se, andílku. –
Bůh tě dal jen na chvílku:
krátká radost, žalost dlouhá,
bylo's Jeho půjčka pouhá. –
S bohem, andílku!

V bolesti tě porodila
tvoje matička,
tisíckrát tě políbila
smává na líčka;
teď už ani jedenkrát
nebudeš se na ni smát,
ani ve dne, ani v noci
nebude už nikdy moci
tebe zulíbat.

Budeš spáti nevesele
v hlíně pod travou,
už ti nikdo neustele
měkce pod hlavou.
Tvrdou, ty můj andílku,
budeš mít postýlku,
a už nikdy na úsvitě,
zlaté slunko nezбудí tě; –
s bohem, andílku!

Smrt tě pokosila tady,
vyrvala tě nám,
ale Bůh své do zahrady
přesadil tě sám
mezi rajské květiny;
bez hříchu a bez viny,
jak tě poslal v světa zmatky,

vzal tě z náručí tvé matky
v nebes výšiny.

S bohem buď, mé zlaté robě,
s bohem na ten čas;
On, jenž dal a vzal tě k sobě,
vrátí nám tě zas.

Do života únavy
smrt až k nám se dostaví,
ty u lůžka mráкотného
budeš jako anděl Jeho
stát nám u hlavy.

Jiná píseň dítěti

Odešlo's, mé drahé robě,
tělo tvé spát bude v hrobě,
ale duši vzal Bůh k sobě.

Tělo bude odpočívat,
nad ním květ se bude kývat,
ptáčkové ti budou zpívat.

Plakat bude tvoje máti,
duše tvá si v ráji hráti,
s anděly se radovati.

Jako v náručí své matky
dřímej tady spánek sladký;
na shledanou za čas krátký!

Neboť všechno v světě mine
jako zdání; v luhy jiné
jako tažná voda plyne.

I až půjdem z toho kraje,
kde jen pláč a hořkost zraje,
uvítej nás u bran ráje!

Mladé matce

Matko, naše matko,
ach, matičko milá,
proč pak vy tak záhy
jste nás opustila!
Proč pak vy tak navždy
odcházíte z domu,
ani nedáváte
s bohem pranikomu.

Když jste do kostela
jjindy chodívala,
vždycky jste nám ještě
křížek udělala;
ale teď tak chladná
je ta vaše ruka,
ani nepohne se,
když nám srdce puká.

Tak stojíme tady
velcí i ti malí,
jako bychom nikdy
vaši nebývali!
Byli jsme, ach, byli,
ale jak to bude,
když ty vaše ruce
scházet budou všude!

Tak ty vaše oči
spí už na den třetí,
ani nepohlednou
na siroty děti;
a když na hřbitově
věčně budou spáti,
kdo, jak vy, matičko,
bude o nás dbáti!

Bude dbáti, bude

Pán Bůh milostivý,
který květy šatí,
který ptactvo živí;
vždyť jste zanechala
nám své požehnání. –
Ale želet budem
vás až do skonání.

Mládenci

Už mi svítí slunce tedy
dnes na cestu naposledy;
krásný byl ten boží svět,
ve květu svých mladých let
já ho musím opouštět.

Napřed vám, ó drahá máti,
musím ještě s bohem dáti,
za všechno vám díky vzdát;
vy jste mě, já vás měl rád,
budte zdráva nastokrát!

Vaše ruce, otče milý,
tak se pro mne klopotily;
na stará jsem léta sám
chtěl se odvděčiti vám,
teď to Bohu odevzdám.

Družičky, jak hrstkou kvítí
přišly jste mne provoditi,
s věnci myrty zelené,
celé bíle oděné,
s bohem, družky milené!

Mládenci, již vemte hřeby,
víc mi není zapotřebí;
jedni rakev přiklopte,
druzí slzou pokropte,
třetí mar se uchopte.

Od kostela zvony znějí
a ten jeden nejteskněji,
co by byl tak krásně zněl,
kdybych k oltáři byl šel;
teď mi hrany zvoní, žel!

Jděte již, a ze hřbitova

k radosti se vraťte znova;
se mnou se tam rozlučte,
prach můj prachu doručte,
duši Bohu poručte.

Hospodáři

Nad horami slunce září,
stoupá výš a výš,
práce volá, hospodáři,
a ty tvrdě spíš!
Ale ať je soumrak, ráno,
dílo tvé je dokonáno,
ty se nezbudíš!

Hlava klesla, ruka mdlá je,
v nohou ani ruch;
osiřely tvoje stáje,
osiřel tvůj pluh,
osiřela žena děti,
za tebe k nám dohlížeti
bude už jen Bůh.

Ty's nás nechal bez útěchy,
opouštíš svůj krov,
odcházíš z pod rodné střechy
pod zelený rov;
ani se ti nezastýská,
když ti přijde duše blízká
s pláčem na hřbitov.

Konec práce, konec boje,
strastí, nocí, dnem
o nás, vše, co bylo tvoje;
smrt na poli svém
zavlačí si tvoje tělo,
jak se tobě zavlačelo
tvoje zrno v zem.

Ale Bůh, jenž hospodaří,
nenechá tě tlít,
na svém luhu rajskou září
dá ti vyklíčit.
Smrt jen kosí chladnou paží,

Bůh si do stodoly sváží,
dá ti věčný klid.

Nás jsi tady nechal v smutku
žití krátkou píd';
co's tu zasil dobrých skutků,
na nebesích klid'
v blaženosti nekonečné. –
S bohem buď a světlo věčné
na věky ti svít!

Starci

Těžký klas a starý kmen
chladnou smrtí pokosen;
po radosti, po žalosti
odebral se do věčnosti,
vše to bylo jako sen.

Byl jsem mlád a byl jsem stár;
mnoho zim a mnoho jar
prožil jsem na tomto světě;
teď to všechno na odletě,
na luhu jak hlouček par.

Z prožitých těch dlouhých dob
všechno přešlo beze stop,
za přáteli mého mládí;
jen ty moje dítky vsadí
hrstku kvítí na můj hrob.

Nemějte jen velký žal,
co jsem mohl, jsem vám dal:
lásku k Bohu, vychování;
a teď ať vás Pán Bůh chrání,
cestou pravou ved' vás dál!

Na hory když soumrak pad',
po práci a pláči spat
odcházím ze světa víru;
v klínu země, v božím míru
odpočinu sobě rád.

Bože, věčný správce všeho

Bože, věčný správce všeho,
už's mne zbavil žití pout,
z údolí mne slzavého
voláš, musím poslechnout;
všeho tady zanechat,
před Tvůj trůn se odebrati
na Tvůj velký soud.

Daleká se cesta zdála,
udeřil hlas hodiny,
přišla mi tak z nenadála,
za okamžik jediný;
tělo zpět se vrací k prachu,
duše letí plna strachu
v nebes výšiny.

Slabou Jsi ji stvořil, Pane,
nemohla vždy letěti
po Tvé vůli svrchované,
hřích šel dobru v zápětí;
ale Ty's měl péči o ni,
slituješ se, jak se kloní
otec k dítěti.

Jak, když hasne světlo denní
a znoj těžký pomine,
každá starost, utrpení
ve spánku se rozplyne,
svatý mír dej těžké hlavě,
ať života po únavě
v Tobě spočine!

Ubírám se z toho světa

Ubírám se z toho světa,
už je tady po všem veta,
marné vaše naříkání,
já už tady nemám stání.

Předivně a přetajemně
ruka Páně dotkla se mě;
přistoup anděl k mému loži,
odvádí mne v město boží.

Podivně to město leží,
topole jsou místo věží,
černá zem kde vykopána,
to je k tomu městu brána.

Každého tu jíti mrazí,
ale jenom tak se vchází;
tělo u brány se nechá,
duše k Hospodinu spěchá.

Hlahol trub až zavzní k soudu,
tělo protrhne tu hroudu,
milostiv jí buď, ó Pane,
po pravici Tvé ať stane!

Amen.

Píseň o městě nebeském

Do nebeského města
jde člověk ze světa,
a kvítím je ta cesta
a trnám poseta.
Tam u bran stojí stráž
a duše se tam chví,
než andělům Pán káže,
by otevřeli jí.

„Co, duše tak se třeseš?“
hned ptá se nebešťan,
„a klíče-li si neseš
od těch rajských bran?
neb do božího domu
sem bez nich nelze dál
vejít pranicomu,
ať žebrák, nebo král.“

„Co já ti, nebešťane,
ach, co ti říci mám?
hle, nohy mé jsou zdrané,
klíč k ráji Bůh má sám.
Já trnám šla v hloží,
já duše neblahá,
na velké soudy boží
má rada nesahá.“

Dí anděl: „Člověk v smutku
jest živ a umírá,
leč klíčem dobrých skutků
sám ráj si otvírá.
Ať trpí z boží rady
pln tiché pokory,
neb jeho hříchy tady
jsou těžké závory.“

A duše odpovídá:

„Mne hřích jak plamen žeh',
můj úděl byla bída,
a k Bohu jít mne nech
pro Syna Hospodina,
jenž za mne na smrt šel,
neb velká moje vina,
však větší byl můj žel!“

A praví jeden v stráži
- má váhy v rukou svých: -
„Hle, skutky tvé se váží,
a těžký je tvůj hřích,
a na dobro ti schází;
již ustup od těch míst,
neb do bran rajských vchází
jen, kdo je svat a čist.“

A Pán anděla slyší,
pláč duše slyší zas,
i zazní rajskou tiší
jak hudba jeho hlas:
„Když slzy vinu smyly,
je duše zas jak sních;
ji uveďte v tu chvíli
do sídel blažených!“

Do města nebeského
je cesta daleká,
však v světě ničádného
nemine člověka.
A v smrti okamžiku
až opustíme zem,
ó Kriste, slitovníku,
buď milostiv nám všem!

České znělky

Autoru „Psohlavcův“

1890

I.

Cos u nás straší; - říc' to nelze slovy,
vzduch toho plný, ve vodě to pluje,
s chlebem to jíme, krev to omamuje,
tak sladkotupě dým jak opiový.

Na ruce věší se to dělníkovy,
do myslitele hlavy se to snuje
a každou chvilku míru otravuje
i tam, kde zavítá pod naše krovy.

Chcem žít a živi v hrob se ukládáme,
chcem pracovat, stavíme z písku v řece,
chcem ku předu a zpátky vrávoráme;
co jinde pravda, lež je v zemi této!
tu můru, mdlobu - kdo můž' říct, co je to -
tu naši kletbu, setřeste ji přece!

II.

Vše rozmetáno v prach a rozvaliny,
co draho bylo této zemi synu,
zlomili nás, jak vichr lomí třtinu,
a klínem rozrážejí na štěpiny.

O jejich srdce stesk náš, touhy, činy
se rozbíjejí, pěst jak o skalinu,
jak z železa, jež dáno v kovadlinu,
z nás kují zbroj v hrud' vlastní domoviny.

Kde naše spása, štít a vykoupení? –
v zapadlém otcův hledáme ji hrobě;
v těch kobkách život zhas', tam není, není! –
zas k rodným bratřím žalný zrak náš hledí;
jen lhostejnost, neb smích nám odpovídí.
Ó hledejte ji v sobě, v sobě, v sobě!

III.

Ó země! – někdy matko mučedníků,
jichž krví páchne dosud každá hruda,
ó jak jsi klesla ponížena, chuda
dnes v rukách svaté víry odpadlíků!

Prý „v podnož cizinců a násilníků“
si zalháváme, jak to slina udá:
že vlastním rodem zneuctěna tvá půda,
jen bláznů napadá tak někdy v mžiku.

Ó země prodávaná plevou lidu
za peníz, úsměv, pozlátkové cáry,
jak velebna jsi v lidu svého klidu! –
jenž čeká tu, jak bouř' pode dnem moře,
i až se zvedne, chytí se vln spáry
a odhodí jak vrak své všecko hoře!

IV.

Co vzal nám kdo, co zašlapal nám v bláto,
co jedny lkáním, druhé plní studem,
to žalozpěvy už si nevyhudem:
kdo muž, si vezme zas, co bylo vzato!

V nás jako v jiných žití vrchovato,
nač zbaběle lkát stále nad osudem –
ten dává všem, jen co si vydobudem:
žebráku hůl a kovkopovi zlato.

Což nemáme svých polí rodnou půdu,
nemáme ruce, mozky jako jiní,
železo na pluhy i na oruží? –
A stále vrávoráme jako v bludu,
pěst líbající, která křivdu činí –
„Jsme otroci,“ se křičí; – kde jsou muži?

V.

Zem patří živým! Tomu jen, kdo oře,
ať kdokoliv své živné plody dává;
co mrtvo, mrtvo! – v prst to pochovává
pro toho, dnes kdo živ na její koře.

Jí ničím není vyděděncův hoře,
jí ničím není jejich zašlá sláva,
jí jedno, koho den dnes dokonává
a komu zejtra svitne ranní zoře.

Vlast není v hroudě, v hvozdě dávnoletém,
kde zpěv zněl věštcův posvátnými drvy;
vlast otcův našich v potomků je krvi
a dědů prach a sláva v ní jsou živý:
krev ctěte v sobě, vlévejte svým dětem,
a naše budou na vždy české nivy!

VI.

My hlásíme se k žití právem žití,
jež od pravěků nepozbylo ceny
a právem svatým jest a bez proměny
při všem, nač velké, boží slunce svítí.

Prohrané bitvy a křivd krupobití
a výsad roztrhané pergameny
jsou cetkou těm, jichž vůle vyzbrojeny
života silou, jejíž klokot cítí.

Chcem světlo, vzduch a volný vzrůst a vláhu,
jak má jich strom, byť stál i na úskalí,
chcem šťastni býti u vlastního prahu;
a dokud slunce z nebe neservali,
my na bojišti prvním jara vanem
jak podupaná tráva znovu vstanem.

VII.

My chceme žít, jak s jara bují mlází,
jak voda v pláň se řine s hory skalné,
jak mraky plují po obloze dálné,
jak vlny mořské bijou beze hrází.

My chceme žít jak zrno, které vzchází,
jak jiskra blesku v mraků směsi valné,
jak naděje, když oko slzou kalné,
my chceme žít, – a všechno je to frází! –

dokud se k žití nevzchopíme prací,
dokud nám prsa láskou nezaplanou
a čela hrdostí, jak mužům sluší –
dokud nám víra v bytí není duší
a nebudeme splácet, muž jak splácí:
přátelství přátelstvím a ránu ranou!

VIII.

Chcem chléb svůj jísti v míru, bez zármutku,
ne slzou slaný, jak ho žebrák jídá,
chcem, aby náš byl celý, kůrka, střída,
jak vyrost' na lánu i v chudých plůtku.

Chcem vstávat, lehat v radosti i smutku,
hlídání Bohem jen, jenž všecko hlídá,
a odpovídat, muž jak odpovídá
jen svému svědomí ze všech svých skutků.

Chcem myslit vlastní hlavou volně, směle,
jak vlastní rukou pracujeme denně,
a vlastním srdcem cítit nezkroceně. –
Chcem rovni rovným mluvit s celým světem,
práv cizích nebrat, ale své mít cele!
a v dobru, zlu je zachovat svým dětem.

IX.

Ne, konec není! byť to stokrát znělo
z úst vítězových, konec ještě není –
porážkou skončil jeden zápas denní,
leč navěky se slunce nezatmělo.

I vyjde zas a v prach sražené čelo
ten setře prach a krví potřísnění
se muži zvednou v nové zápolení,
neb duši nezabil, kdo zabil tělo.

A byť i šiky unavené v boji
tu ležely jak trupy v omráčení,
stráž osamělá tady ještě stojí;
slyš teď, jak volá z plné, volné hrudi:
„Když jeden věří, ještě konec není!“
a viz, jak šeré zástupy se budí – –

X.

Je lež, že ten se zrodil pán, ten sluha,
je lež, že slunce svítí jen tak komu,
kdo velí dělům, že je vládcem hromu,
a v odvěť ráně není rána druhá!

Je lež, že luk nepraskne, napjat ztuha,
že nikoho nepohřbil balvan v lomu,
že svatokrádce pán je v svatém domu,
že křivda vítězství má za soudruha.

A v hrdlo lež, – že lží je právo v poutech,
že hlavy zašlapal, kdo šlape hroudu,
že „Na kolena!“ poslední je slovo,
že nevztyčí se čelo otrokovo
a z kostí rozmetaných v světa koutech
kdys nepovstane mstitel ke dni soudu.

XI.

Ó vzchopte se! – a nebudte tak němí
jak hrob, kde marně pěst krvácí v zdivu,
volajíc život! – Na živu být, živu,
za život stojí! – Milujte tu zemi!

Jeť láska vše, vítězí nade všemi,
vše unáší, jak moře za přílivu,
nad mdloby, zoufání, svůj klid, i skývu,
nad lásku k všemu – milujte tu zemi!

Je láska život, každé kletby lékem,
na trůny vznáší poražené zmarem,
nadějí starce, muže sílí v činy
a mládež činí velkou svatým žářem –
Vám z prsů, matky, dítěto beř ji s mlékem,
a budou tvrz i naše rozvaliny!

XII.

To bylo v horách. Příval strhal pole.

U jednoho, kde zbyla holá skála,
stál starý sedlák, tvář se kámen zdála,
jak zkoušel půdu bodcem svojí hole.

Rozhléd se nahoru a po údole:

ani ten mezník voda nenechala!
a mlčel; – šedá hlava zakývala,
a pevně kráčel domů po výmole.

Co dělat? – Chalupa je na spadnutí

a prodloužena, věřitelé krutí,
děti jsou malé, „nevěsta“ nic nedbá,
syn rozmařilec, na všem jako kletba. --

„Co vnuk můž' za to?“ – Setřel s čela chmuru
a ještě večer vez' tam země fůru.

XIII.

Však nevládnou jen bozi hromu klínem –
jak v kabátě tu stojí nuzně tkaném
muž prostý, drsný, též je hromu pánem,
jenž od země můž' válčit s nebes týnem.

Vždy sluha králův, velkých jenom stínem,
znak slávy měl na čele rozoraném,
jenž nestřen Caesarem ni Tamerlanem
a „In hoc signo!“ věřil s Konstantýnem.

On vítězí mlatem revoluce,
jež modly staví, kde se model sprostí –
ten země titán uvolní si ruce
svým tuřím čelem božským poctivostí!
Ať bozi nevěří, vít' Atlas přeci,
že nebe chví se mu na drsné pleci!

XIV.

Ó přijde jaro zas na české luhy
s úsměvem, jasem, plno rodné síly,
a zelení a květem nad mohyly
vyklíčí vše, co dnes tam spí sen tuhý.

V prst' volnou zaořou zas české pluhy
a z hnědých rolí, které pot náš pily,
my sami budem sklízet, co jsme sili,
a volni volných budeme zas druhy.

Zas přijde jaro a pod krovy letem
k nám navrátí se míru vlaštovice
a večer děd vyprávět bude dětem,
jak hrát si budou v jeho šedých vlasech,
o země české dávných, smutných časech,
jak byly kdys – a nevrátí se více.

